Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Imanol Mendikute Elorza

Elgoibar, Gipuzkoa
(1927-2019)

Aurkibidea

Biografia

Kaletarra. 3 urte bete zituenean Satur Ciaran irakaslearekin hasi zen eta 6 urte ingururekin Pilarreko ikastetxera eraman zuten. Han gerra hasi arte ibili zen. Gerra ondorenean Don Felix irakaslearekin jarraitu zituen ikasketak. Eskolarik gabe geratu zenean, 14 urterekin, aitarekin hasi zen lanean. Ume denbora gehiena Belokireneko presa azpian pasatzen zuen lagunekin. Gerra denborako bizipen ugari kontatzen ditu.

Zintak

EGB-023

- **Proiektua**: Elgoibarko euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Iriondo, Irune
- **Data**: 1999-01-01
- **Iraupena**: 78 min
- **Euskarria**: Mini Disc
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Euskarak sortutako elkar ulertu ezinak

- **Erref**: EGB-023/001
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:00:45
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Euskararen inguruko kontuak. Bermeon soldadu egon zenean gaztelaniaz egin behar izan zutela elkar ulertzeko dio Imanolek eta Bittorek beraiek dena euskaraz egiten zutela. Elgoibar erdi-inguruan dagoenez denei ulertzeko errazagoa dutela uste dute.

2. Herriko eskolan lehenengo eta gero Pilarren

- **Erref**: EGB-023/004
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:03:30. **Bukatu**: 00:04:59
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Herriko-eskolan ibili ziren hasieran eta gero Pilarreko eskolara pasatu ziren gerra hasi arte. Gerra garaian 3 urte inguruan eskolarik gabe egon ziren. Irakasleak. Bitorrek apaiz katalan bat izan zuen irakasle eta oso gogorra omen zen.

3. Umetan batzuk erdaraz eta besteak euskaraz

- **Erref**: EGB-023/005
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:04:59. **Bukatu**: 00:07:09

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Euren artean beti euskaraz hitz egin izan dute, baina irakasleek gaztelaniaz ematen zituzten klaseak. Imanolek 14 urte ingurura arte gaztelaniaz hitz egiten zuela kontatzen du. Bittorrek dena euskaraz egiten zuen eta, gainera, hika hitz egiten zuten. Lagun-taldean nortzuk ibiltzen ziren. Lehen denek hika hitz egiten zuten, baina orain asko galdu da.

4. Satur Ciaran irakaslearekin hasi eta don Felixen eskoletara

- **Erref**: EGB-023/007
- **Iraupena**: 0:02:07. **Hasi**: 00:07:31. **Bukatu**: 00:09:38
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Imanol hiru urte bete zituenean Satur Ciaran irakaslearekin hasi zen eta sei urte ingururekin Pilarrera eraman zuten. Han gerra hasi arte ibili zen. Gerra ondorenean don Felix irakaslearekin ibili zen. Irakasle ona omen zen.

5. Don Jose "Kojua" irakaslea

- **Erref**: EGB-023/008
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:09:38. **Bukatu**: 00:12:03
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Don Felix irakaslearekin ibili ondoren don Jose irakaslearengana joan zen. Bere etxera joaten ziren. Hasieran 8 neska-mutiko inguru ibiltzen ziren, baina jendea gehitu zitzaionean estazio ingurura joan zen beste etxe batera eta han jarraitu zuen klaseak ematen, baina gero handik bota egin zuten. Eskolarik gabe geratu zenean aitarekin lanean hasi zen Imanol.

6. Umetako jolasak

- **Erref**: EGB-023/009
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:12:03. **Bukatu**: 00:14:13
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetako jolasak: kanikatan, tronpan, "Tres navios"-ka, banderetan, xakaponetan (edo tabetan). Errekan ere denbora asko pasatzen zuten.

7. Euskaraz idaztearren 5 puntu gehiago

- **Erref**: EGB-023/010

- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:14:13. **Bukatu**: 00:14:58
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Pilarreko irakasleak (don Eulogio eta don Moises). Irakasle batek idatzia euskaraz eramaten zionari 5 puntu gehiago ematen zizkion.

8. Irakasleei egindako gaiztakeriak

- **Erref**: EGB-023/011
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:14:58. **Bukatu**: 00:17:18

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Irakasleen izenak: don Eulogio, don Anbrosio, don Seberiano... Eskolak gaztelaniaz eman arren, dotrina euskaraz ikasten zuten. Don Anbrosiori egiten zizkioten gaiztakeriak.

9. Umetako denbora-pasak: txabolak egin, txori-habiak topatu...

- **Erref**: EGB-023/012
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:17:18. **Bukatu**: 00:20:19

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Imanolek umetako denbora gehiena [Belokineko] presa azpian pasatzen zuen lagunekin. Zer lagun ibiltzen ziren taldean. Txabolak egiten zituzten, eta elkarri istorioak kontatzen, bertan pasatzen zuten denbora. Bittorrek Maalan pasatzen zuen denbora lagunekin. Txori-habiak hartzen ere ibiltzen ziren.

10. Santiren txanalarekin arrantzan

- **Erref**: EGB-023/013
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:20:19. **Bukatu**: 00:21:44

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:
Santi izeneko batek txanala zuen (errekan ibiltzeko txalupa bezalakoa). Guardia Zibilek behin tiro egin zioten beldurtzeko. Arrain ugari harrapatzen zuen txanalarekin errekan eta gero Eibarren saltzen zituen.

11. Gazteen entretenimendua: futbola, dantza eta zinea

- **Erref**: EGB-023/014
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:21:44. **Bukatu**: 00:25:09

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola
- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:
Igandero musika bandak jotzen zuen plazan eta jendez beteta egoten zen. Aguazila makilarekin ibiltzen zen dantzan zebiltzanak zaintzen. Futbola garrantzitsua izaten zen. Futbola 4tan, gero dantza eta ondoren zinea. Hori izaten zen gazteen entretenimendua. Euren lagun batek izugarrizko zaletasuna zuen dantzarako eta ez zuen ezergatik ere uzten. 9 pieza jotzen zituen bandak dantzarako. Piezen tarteko deskantsuan jendea Maalara joaten zen paseatzera.

12. Kamioian herririk herri

- **Erref**: EGB-023/015
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:25:09. **Bukatu**: 00:27:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:
Herrian futbolik ez zegoenean inguruko herrietara joaten ziren partiduak ikustera. Kamioietan joaten ziren batera eta bestera. Txofer joaten zenak melokotoi galantak harrapatzen omen zituen, baina hala ere kamioia jendez beteta ekartzen zuen herrira. Honen inguruan gertatutako anekdotak. Herrietako jaietara ere kamioian joaten omen zen.

13. Goitibeherekin edo txirinbolarekin bideetan

- **Erref**: EGB-023/016
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:27:00. **Bukatu**: 00:29:30

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Lehen oso kotxe gutxi ibiltzen zen bideetan. Goitibeherak hartu eta Kurutzetara igotzen ziren gero handik behera jaisteko. Maalaraino jaitsi eta berriz gora. Txirinbolarekin ere asko ibiltzen ziren. Nolakoa zen. Honen inguruko anekdota.

14. Bonbardaketetan ezagunak hil ziren

- **Erref**: EGB-023/017
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:29:30. **Bukatu**: 00:30:17

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
10 urte zituzten bonbardaketak izan zirenean. Imanolen osaba bat ere bonbak harrapatuta hil omen zen. Eurak zuloetan ezkutatuta egoten ziren.

15. Erreketeekin kanpandorrean

- **Erref**: EGB-023/019
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:31:15. **Bukatu**: 00:32:37
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Fronteak 7 hilabete egin zituen Elgoibarren, eta apirilean Eibar hartu zuten. Imanolek 9-10 urte zituen eta kanpandorrean egoten zen erreketeekin. Mapa bat zuten erdian eta hegazkinak nondik zetozen begiratuta jakiten zuten erreketeek euren aldekoak ziren ala ez. Hegazkin bati "el abuelo" deitzen zioten.

16. Erreketeak eta falangitsak: fletxak eta pelaioak

- **Erref**: EGB-023/020
- **Iraupena**: 0:03:42. **Hasi**: 00:32:37. **Bukatu**: 00:36:19

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:
[Katanarreko] etxean komandantzia jarri zuten. Mutikoak "pelaioak" edo "fletxak" izan behar izaten ziren. Imanol eta Bittor "pelaioak" izan ziren. Errekete eta falangistak ibiltzen ziren orduan. Erreketeen umeak ziren "pelaioak" eta falangistenak "fletxak". Kapitainak mandatuak egitera bidaltzen zituzten batzuetan. Nola janzten ziren "pelaioak". Pelaioak erreketeek errekisatutako lokalean egoten ziren. Gerra- enborako abestiak.

17. Akabatzaileak ganbara batean lanean

- **Erref**: EGB-023/021
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:36:19. **Bukatu**: 00:39:19

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Gerra denboran, beldur handia pasatzen zuten. Vallejoren inguruko kontuak. Vallejo, Uria eta Sanchez akabatzaile moduan ibili omen ziren gero pistolak egiten. Ganbaran zuten tailerra, baina orduan hori normala zen eta inor ez zen kexatzen zikin edo hautsagatik.

18. 1937ko jaunartzeak urtebete atzeratu ziren

- **Erref**: EGB-023/024
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:43:39. **Bukatu**: 00:45:03

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Gerra-denboran, 11 urterekin, hiru lagun eurak bakarrik (guraso gabe) joan ziren jaunartzera. Don Ceferino apaizarekin ibili ziren. Euskaraz ikasten zuten dotrina. 1937an ez zen egon jaunartzerik eta urte horretakoak 38ra atzeratu ziren.

19. 1937ko jaunartzeak urtebete atzeratu ziren

- **Erref**: EGB-023/025
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:45:03. **Bukatu**: 00:46:33

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Elkarrekin egin ote zuten jaunartzea eztabaidatzen dute. Urtebete atzeratu zen gerra-denbora jaunartzea eta 1938ko maiatzaren 1ean egin zuten bi urtetakoek.

20. Apaizak noiz etxeratzen ziren ere kontrolatutzen zuen

- **Erref**: EGB-023/026
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:46:33. **Bukatu**: 00:49:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:
Gerra-denboran dotrina euskaraz ikasi zuten. Don Ceferino apaiza euskaltzalea zen. Zinea izaten zuten eta apaizak guztiz kontrolatuta izaten zituen, baita etxera noiz joaten ziren ere. Angelusa jotzen zuenean etxera joan behar izaten zen.

21. Umetan, lehertu gabeko balekin jolasean

- **Erref**: EGB-023/027
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:49:00. **Bukatu**: 00:51:25

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Umetan, errekan ibiltzen ziren eta baita karburoarekin jolasean ere. Gerra denboran, ezjakinean, arrisku ugari pasa zituztela konturatzen dira orain. Lehertu gabeko balak lehertzen jolasten zuten. Imanolek bala ugari etxean gordeta izan zituen. Bala klaseak; deskribapena.

22. Gerra denboran dena zen nobedadea 9 urteko mutiko batentzat

- **Erref**: EGB-023/028
- **Iraupena**: 0:03:43. **Hasi**: 00:51:25. **Bukatu**: 00:55:08

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Imanolentzat, gerra denbora sasoi polita izan zen, nobedadea zelako beraientzat. Gurasoentzat garai gogorra izan arren, berak 9 urte zituen; oroitzapen onak ditu. Orduan probatu zituen berak marmeladak edo ogi zuri-zuria, esaterako. Soldaduek San Bartolome kalean zuten intendentzia eta eurak tailerreko karretilarekin joaten ziren hara enkarguak egitera. Ordainetan, jatekoa ematen zieten soldaduek.

23. Gerra denborako bizipenak; soldaduekin kuartelean

- **Erref**: EGB-023/029
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:55:08. **Bukatu**: 00:57:48

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Hiru lagun ibiltzen ziren elkarrekin gerra-denboran: Jeusu Jauregi, Pantxo eta Imanol bera. Soldaduek emandako jatekoarekin, Pantxo lagunaren etxera joaten ziren eta han jaten zituzten antxoak eta marmeladak. Kuartela nolakoa zen. Gerra denborako bizipenak.

24. Euskaraz irakurtzea kostatzen zaie, ez dutelako inoiz ikasi

- **Erref**: EGB-023/030
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 00:57:48. **Bukatu**: 01:00:31

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:
Euskal Telebistako euskara ulertzeko ez dutela arazorik komentatzen dute. Arazo handiena euskaarz irakurtzeko dute, ez dutelako ikasi. Honen inguruko kontuak. Eskola guztietan gaztelaniaz ikasten zen euren gazte-denboran; dotrina bakarrik ikasten zuten euskaraz. Barren aldizkaria irakurtzen ere arazoak izaten dituzte.

25. Baserritarrek euskara hobea darabilte

- **Erref**: EGB-023/032
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 01:01:01. **Bukatu**: 01:03:31

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Elgoibarko auzoen artean ez dute desberdintasunik nabaritzen euskaran eta ezta baserri eta kalekoaren artean ere. Hala ere, baserritarrek euskara hobeto mantendu dutela uste dute. Honen inguruko adibideak.

26. Elgoibarko euskara eta ingurukoen antzekotasun eta desberdintasunak

- **Erref**: EGB-023/033
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 01:03:31. **Bukatu**: 01:05:58

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Inguruko herrietako euskararekin ez dute alde askorik nabaritzen. Mendaro aldekoa pixka bat desberdina ote den diote, baina aldea txikia da. Ezberdintasun honen adibideak. Soraluzekoekin dituzten desberdintasunak. Imanolek euskara bakarra behar litzatekeela uste du. Honen inguruko iritziak. Elgoibarko euskarak antzekotasun handiena Markinakoarekin duela uste dute.

27. Beste euskalkietakoei ulertzeko arazorik ez

- **Erref**: EGB-023/034
- **Iraupena**: 0:04:34. **Hasi**: 01:05:58. **Bukatu**: 01:10:32

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Markinako euskararen ezaugarriak. Euskara desberdina izan arren berak denei ulertzen ziela soldadutzan dio Bitorrek. Gaizkiulertu baten inguruko anekdota. Beste herri batzuetako hitz eta berezitasunak. Elgoibar leku onean dago denen euskara ulertzeko, erdian dago eta.

28. Gaztelaniaz ez jakitearren konplexua, batez ere baserritarrek

- **Erref**: EGB-023/035
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 01:10:32. **Bukatu**: 01:13:52
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Euren gurasoek gaztelaniaz gutxi zekiten. Euren sasoian baserrietako emakumeak hasiak ziren pixka bat gaztelaniaz, azokara jaitsitakoan eta. Euskaraz egitea beti ikusi izan da gauza bajutzat eta burlak ere jasan behar izaten zituzten, batez ere baserritarrek. Baserritarrek beldurra izaten zuten gaztelaniaz ez ote zuten ulertuko eta konplexuz beteta egoten ziren. Baserritarren inguruko txiste ugari sortu izan dira euskaldunen kalterako.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-18

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com